

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

Disputatio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

E T H I C A.

& Physicus & Ethicus. Sic historicus: Sic eloquens seu orator perfectus.

34. Theologia Christiana, quæ *deinde* est, finibus philosophiæ non continetur, etsi & logicæ & reales disciplinæ (ideoq; philosophia) ei inserviant & famulentur.

APHORISMI PRIMI
LIBRI ETHICORVM ARIST.

ad Nicomachum, Theſibus comprehenſi.

PRÆSIDE

RODOLPHO COCLENIO.

DISPUTATIO I.

RISTOTELIS ad Nicomachum

Philosophia Præctica seu moralis

10. libris traditur, ita, ut fiat pro-

gressio à fine ad ea quæ ad consequendum finem pertinent.

1. Primus liber est de summo bono seu beatitudine hominis Politica.

3. Constat Proœmio & tractatione,

4. Proœmium tanquam *proœmion* ad su- Cap. 1.

aturam disputationem habet quatuor quæ-

stiones: Prima est: An sit aliquod summum

bonum hominis. Conclusio est affirmativa.

A 3

Secun-

6 DISPUTATIONES

- Cap. 2. 5. Secunda est: Cujus doctrinæ sit illud explicare: Respondetur Politicæ.
- Cap. 3. 6. Tertia est: Qua ratione docendum: Respondetur probabiliter ferè.
7. Quarta est, quis sit Idoneus auditor Ethicæ, quis ineptus: Respondetur: is est auditor & iudex Politicæ disciplinæ germanus, qui & actionum humanarum, quæ singulares sunt, est peritus, ut præcepta possit ad usum revocare: & vagos & inconstantes appetitus animi rationi obediens efficit: Ineptus seu non idoneus contra.
8. Sequitur tractatio ipsa primò *ἠθικῶς* deinde *ἀνασκησιακῶς*: Illic ostenditur quid non sit, hic verò quid sit summum bonum.
- Cap. 4. 5. 6. 9. Summi boni nomen controversum non est: Omnes id vocant *ἐὶ δαιμονίαν*: sed de re ipsa controversia est, aliis aliud summum bonum constituentibus.
10. *Ἀπολαυσικὸν*, exempli causa, *βίον* consequentes seu voluptuosi patrocinantur voluptati.
11. *Πολιτικὸν* seu civilibus negotiis implicati gloria & honore beatam vitam metiuntur vel virtute.
12. *Χρηματιστικὸν* seu æconomicum vitæ genus amplectentes in divitiis summum bonum collocant.
13. Quibus aridet genus *βίον* *δυσπραγίαν*, in

contem-

contemplatione & sciētia positū arbitrantur.

14. At neq; voluptas, neq; honos, neq; virtus, neq; divitiæ, neq; scientia, ut Ideæ contemplatio, hominis Politici beatitudo censenda est. (Hinc digressio est de ratione seu modo docendi Ethicam. Primūm τὸ ὄτι colligitur, deinde inquiritur τὸ διότι.)

15. Hactenus quid non sit summū bonum, disputatum: nunc quid sit, edisserendum.

16. Definitiones hīc sunt duæ; una minus Cap. 7. exquisita, altera accuratior.

17. Minus accurata seu Hypotyposis est, εὐδαιμονία ὅτι τέλος ἀριστον καὶ τελειότατον τῶν πραγμάτων: beatitas est finis optimus & perfectissimus agendorum.

18. Itaq; εὐδαιμονία est bonum αὐτὰρ κτλ.

19. Exquisitior seu ἀναγραφή est hæc: δαιμονία ὅτι ἐνέργεια ψυχῆς κατ' ἀρετὴν τελειοτάτην ἐν βίῳ τελείῳ: beatitas est actio animæ secundum virtutem perfectissimam in vita perfecta.

20. Cum hac sententia de beatitudine Cap. 8. aliqua ex parte aliorum opiniones congruunt, quibus virtus, voluptas, vel prospera fortuna, summum bonum esse placuit.

21. Virtutis siquidem usus & actio sine possessione & habitu ejus esse nō potest. Et summum bonum, & honestissimum est, quod est virtutis: & jucundissimum, quod est voluptatis.

A

1

22. Et

22. Et voluptas summo bono perpetuo comes adjungitur: denique fortunæ accessio necessaria est beatitudini, ut instrumentum & ornamentum; ad essentiam verò ejus non requiritur.

23. Porro ad illustrandam definitionem Aristoteleæ beatitudinis, disputantur quinque quæstiones.

Cap. 9.

24. Prima quærit de causis efficientibus beatam vitam: Respondetur, si quid à Deo donatur, profectò in primis beatitas ab eo donatur, utpote donum præstantissimum.

25. Verùm proxima causa ejus est doctrina & exercitatio: seu beatitas humanis studiis acquiritur, non verò fortuitò.

26. Ac licet dicatur cœlitus à Deo ad homines demissa non esse, tamen est res maximè divina, & summè admiranda.

27. Secunda quæstio, quæ prioris est confestarium, est de subjecto beatitatis: Qui dicuntur beati? Respondetur: Beati non dicuntur, qui virtutè nec discere, nec exercere possunt. Nullum igitur ex brutis animantibus est beatum appellandum, nec hominum quisquam in pueritia propriè dicitur beatus, nisi propter spem, quam concipimus, bonam, de pueri bona indole, Spes tamen est incerta. Sed si summum bonum habent, quorum perfecta est virtus, & consummata vita,

28. Ter-

28. Tertia est: sitné aliquis beatus appellandus, dum vivit, & recténe Solon affirmet, ante finem vitæ neminem beatum appellandum? Respondetur contra Solonem: *Cap. 10.* Beatos appellamus, ante obitum etiam, eos, qui virtutes colunt, in iisq; colendis perseverant.

29. Quarta quæstio est: An vivorum casus pertineant ad mortuos? Responderur, quæcunque mortuorum filiis & amicis eveniunt, sive bona sive mala, spectant quidem ad mortuos, sed non sunt tanta, ut mortui statum immutent, ut videlicet ex beato miserum, & ex misero beatum reddant. *Cap. 11.*

30. Quinta est de dignitate beatitudinis: *Cap. 12.* Utrum beatitudo est potius bonum τιμιον honorabile, quàm ετιμωτερον laudabile? Prius affirmatur.

31. Hactenus finis vitæ practicæ expositus est. Deinceps de causis, quæ ad finem consequendum faciunt, in primisq; de forma beatæ vitæ differendum.

DISPUTATIO II.

DE VIRTUTE MORALI.

CUM primo libro de fine vitæ practicæ *Cap. 1.* actum sit, ratio doctrinæ postulat, ut deinceps de modo acquirendi finis explicetur,

A S plicetur,